

**Uchwała NR XXVI.233.2017
Rady Gminy Parchowo
z dnia 7 listopada 2017 r.**

w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór na lata 2017 - 2027”

Na podstawie art. 6 ust. 1 i art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§1. Zatwierdza się i przyjmuje do realizacji „Plan Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór na lata 2017 -2027”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Traci moc uchwała Nr XXXIX.310.2014 Rady Gminy Parchowo z dnia 03.11.2014 r. **w sprawie zatwierdzenia** „Planu Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór na lata 2011 -2017”.

§3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Parchowo.

§4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Kurkowski

Uzasadnienie

Jednym z podstawowych warunków udziału w programach operacyjnych, których celem jest wspieranie inwestycji na obszarach wiejskich jest opracowanie i aktualizowanie planu odnowy miejscowości. Plan ten musi zatwierdzić uchwałą zebranie wiejskie, a następnie Rada Gminy. Plan odnowy miejscowości zawiera między innymi wykaz i harmonogram wdrażania zadań podejmowanych z inicjatywy i – często – przy współudziale mieszkańców. Ponadto plan odnowy jest podstawą do podejmowania decyzji o wydatkowaniu środków z Funduszu sołeckiego.

Aktualizacja „Planu Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór na lata 2017 -2027” dostosowuje go do działań planowanych przez lokalną społeczność w czasie kolejnych lat.

Planowane inwestycje są zgodne z intencją zebrania wiejskiego Sołectwa Parchowo wyrażoną w uchwale Nr 1.2017 z 21 września 2017 r..

Sporządziła:

A. Kubiak

Załącznik do uchwały 1.2017
Zebrania Wiejskiego Sołectwa Parchowo
z dnia 21 września 2017 r.

Załącznik do uchwały Nr XXVI.233.2017
Rady Gminy Parchowo
z dnia 7 listopada 2017 r.

**Plan Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn,
Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór
na lata 2017-2027
Gmina Parchowo, Powiat Bytowski**

**GMINA
PARCHOWO**

SPIS TREŚCI:

1.	Wstęp	3
2.	Charakterystyka Gminy Parchowo	3
2.1.	Ogólna charakterystyka i położenie Gminy Parchowo	3
2.2.	Użytkowanie gruntów i rolnictwo	4
2.3.	Ludność	5
3.	Charakterystyka sołectwa Parchowo	6
3.1.	Położenie, liczba mieszkańców, powierzchnia	6
3.2.	Struktura przestrzenna miejscowości	7
3.3.	Historia miejscowości	10
4.	Inwentaryzacja zasobów miejscowości Sołectwa Parchowo	10
4.1.	Zasoby przyrodnicze	10
4.2.	Zasoby kulturowe	12
4.3.	Infrastruktura techniczna	13
4.4.	Infrastruktura społeczna	14
4.5.	Gospodarka	14
4.6.	Kapitał społeczny	15
4.7.	Charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców	15
5.	Analiza SWOT	15
6.	Planowane kierunki odnowy i rozwoju miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór	16
6.1.	Wizja rozwoju miejscowości w perspektywie dziesięciu lat	16
6.2.	Arkusz planowania – opis planowanych zadań	17
6.3.	Harmonogram wdrażania projektów	19
7.	Podsumowanie	20

1. Wstęp

Podstawą rozwoju miejscowości Parchowo jest dokument pt. *Plan Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór na lata 2017 - 2027*, który przedstawia charakterystykę miejscowości, cele i kierunki działania wraz z zadaniami inwestycyjnymi na lata 2017 - 2027.

Potrzeba opracowania planu jest wynikiem pojawienia się możliwości skorzystania z wielu programów służących wspieraniu obszarów wiejskich i społeczności wiejskiej takich jak np. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich czy Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego – w zakresie odnowy i rozwoju wsi, a przede wszystkim inwestycji mających poprawić komfort życia lokalnym społecznościom.

Ponieważ zakłada się logiczną konsekwencję konstrukcji planu odnowy miejscowości w ścisłej korelacji z planem rozwoju lokalnego, strategią rozwoju województwa i kierunkiem zagospodarowania przestrzennego, dokument ten ma charakter małej strategii rozwoju miejscowości. W szczególności obejmuje on analizę zasobów sołectwa, porównanie korzystnych i niekorzystnych cech wewnętrznych wsi oraz potencjalnych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, które mogą warunkować przyszłość sołectwa i jego mieszkańców. Zawiera też wizję rozwoju wsi wraz z priorytetami i projektami rozwojowymi.

Plan Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór na lata 2017 - 2027 opracowano przyjmując za podstawę wnioski z zebrań wiejskich, na których poruszane były problemy sołectwa i poszukiwane sposoby ich rozwiązania. Wynikiem zebrań było zidentyfikowanie problemów i wypracowanie priorytetów w obszarach życia społeczno – gospodarczego jako szansy dla rozwoju sołectwa.

2. Charakterystyka Gminy Parchowo

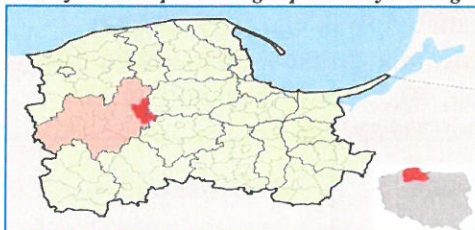
2.1. Ogólna charakterystyka i położenie Gminy Parchowo

Gmina Parchowo (kaszb. Gmina Parchòwò) administracyjnie należy do Powiatu Bytowskiego w województwie pomorskim. W skład gminy wchodzi 11 sołectw: Chośnica, Gołczewo, Grabowo Parchowskie, Jamno, Jeleńcz, Nakła, Nowa Wieś, Parchowo, Soszyca, Sylczno i Żukówko. Pozostałymi miejscowościami nie sołeckimi należącymi do gminy są: Parchowski Bór, Karłowo, Wiślany, Zielony Dwór, Parchowski Młyn, Bawernica, Baranowo, Bylina, Chałupa, Folwark, Frydrychowo, Garbacz, Jamnowski Młyn, Struga, Sumin, Wygoda.

Na podstawie ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, od 2006 roku - jako pierwsza w kraju - gmina jest oficjalnie dwujęzyczna, tzn. istnieje możliwość używania przed organami gminy, obok języka urzędowego, języka kaszubskiego jako języka pomocniczego.

Parchowo leży w odległości około 15 km od Bytowa, 32 km od Kościerzyny, 41 km od Kartuz i 80 km od Gdańska.

Gmina Parchowo na tle województwa pomorskiego i powiatu bytowskiego

Źródło: www.wrotapomorza.pl

Mapa Gminy Parchowo

Źródło: Referat Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej i Inwestycji Urzędu Gminy Parchowo

2.2 Użytkowanie gruntów i rolnictwo

Gmina Parchowo zajmuje powierzchnię 13 100 ha, co stanowi ponad 5,97% całkowitej powierzchni powiatu bytowskiego (219 200 ha).

W strukturze użytkowania gruntów przeważają zdecydowanie lasy i grunty leśne (51,4%) oraz użytki rolne – ok. 40,6% powierzchni (tab. 1).

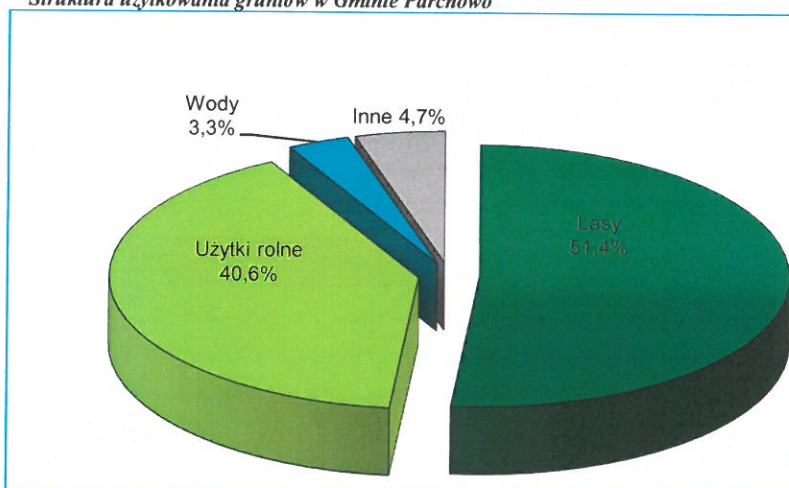
Użytkowanie gruntów w Gminie Parchowo

Rodzaj użytkowania		Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
użytki rolne		5 319 (100,0%)	40,6
w tym:	grunty orne	4 271	32,6

	sady	17	0,13
	łąki	680	5,2
	pastwiska	351	2,67
	lasy i grunty leśne	6 739	51,4
	wody	425	3,3
	inne	617	4,7
	Razem:	13 100	100

Źródło: Bank Danych Regionalnych: www.stat.gov.pl

Struktura użytkowania gruntów w Gminie Parchowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych: www.stat.gov.pl

Gmina Parchowo charakteryzuje się dominacją gruntów klas V i VI (ponad 60%). Rolnictwo cechuje niska efektywność, znaczna ilość terenów jest ugorowana.

2.3 Ludność

Według danych GUS w 2006 roku na terenie gminy Parchowo mieszkało 3 438 osób, z czego 1 744 to kobiety, a 1 694 – mężczyźni. Biorąc pod uwagę powierzchnię Gminy gęstość zaludnienia osiągała poziom 26 osób/km².

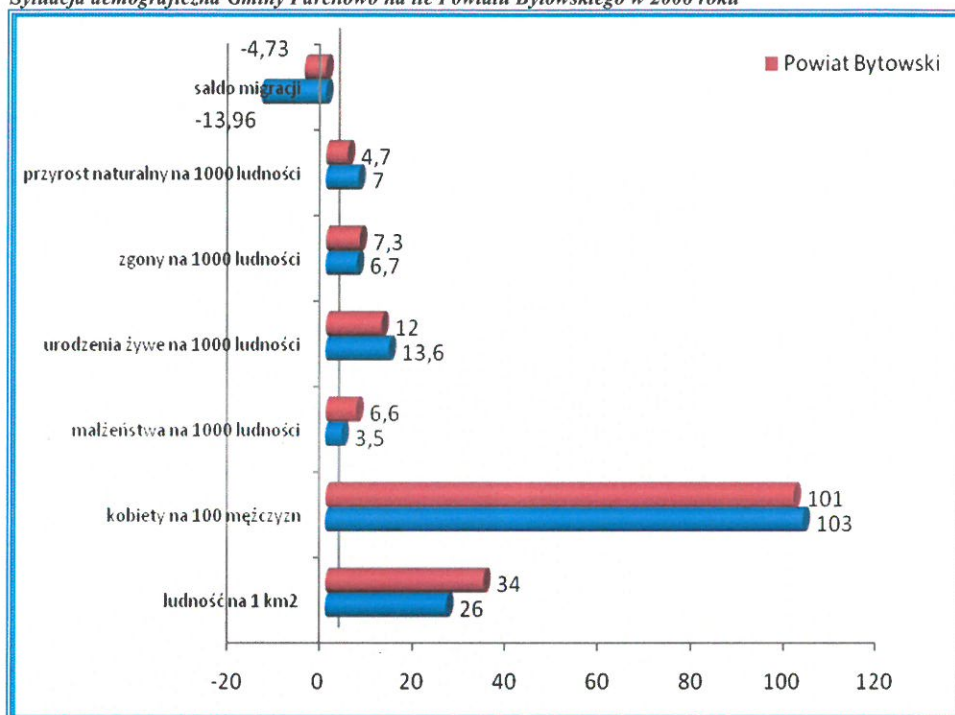
Charakterystyka demograficzna Gminy Parchowo wskazuje, że w 2006 roku w Gminie na 1000 mieszkańców przypadało 3,5 ‰ zawieranych małżeństw, liczba urodzeń dominuje nad liczbą zgonów, przez co przyrost naturalny w ostatnim badanym roku był dodatni i wyniósł 7 ‰ (urodzenia = 13,6 ‰, zgony = 6,7 ‰). Znacznie mniej korzystnie przedstawiała się natomiast sytuacja w zakresie wielkości salda migracji, które w 2006 roku cechowało się silną wartością ujemną na poziomie – 13,96 ‰, co wskazuje na znaczną przewagę emigracji nad imigracją w Gminie.

Struktura wieku ludności Gminy Parchowo wskazuje na zdecydowaną dominację mieszkańców w wieku produkcyjnym – 60,46 %, przy jednocześnie dość wysokim udziale osób w wieku poprodukcyjnym – 12,21 %. Mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowili natomiast 27,33 % całej populacji Gminy. W konsekwencji wskaźnik obciążenia demograficznego pokazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosił na terenie gminy w 2006 roku 65,5.

Struktura wykształcenia ludności Gminy wskazuje na relatywnie niski poziom wykształcenia mieszkańców. W tym zakresie należy podkreślić zdecydowaną dominację

mieszkańców z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia, którzy stanowili aż 44,34 % wszystkich mieszkańców Gminy. Na drugim miejscu z prawie 30 % udziałem, znaleźli się mieszkańcy z wykształceniem zasadniczym zawodowym, co wskazuje, że ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym stanowi na terenie gminy w sumie aż 74,12 % jej populacji. Jednocześnie mieszkańcy z wykształceniem powyżej średniego (policjalnym i wyższym) stanowili jedynie 4,66 % mieszkańców Gminy.

Sytuacja demograficzna Gminy Parchowo na tle Powiatu Bytowskiego w 2006 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województwa Pomorskiego 2007. Tom II, 2002, Urząd Statystyczny, Gdańsk

3. Charakterystyka sołectwa Parchowo

3.1. Położenie, liczba mieszkańców, powierzchnia

Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn i Frydrychowo leżą na południowo – zachodnim skraju Pojezierza Kaszubskiego w środkowo-zachodniej części województwa pomorskiego w odległości 80 km od Gdańska, administracyjnie należą do powiatu bytowskiego.

Sołectwo Parchowo położone jest na wzniesieniu, w strefie wzgórz moreny czołowej, 2 km na południe od rzeki Słupia, ok. 3 km od jezior Mausz, Stropno, Księżę i Żukowskie w otulinie parku krajobrazowego „Dolina Słupi”. Przez miejscowości Parchowo i Parchowski Młyn przebiega droga wojewódzka nr 228 Bytów – Kartuzy oraz kabel światłowodowy dalekosiężny Korne – Bytów. Parchowo usytuowane jest centralnie w stosunku do obszaru gminy i posiada dobre powiązania drogowe z pozostałymi miejscowościami.

Parchowo to największe sołectwo pod względem wielkości w Gminie, mieszka w nim 1140 osób, co stanowi 30 % ogółu mieszkańców Gminy.

L.p.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1	Parchowo	1066
2	Parchowski Młyn	16
3	Frydrychowo	17
4	Wiślany	30
5	Zielony Dwór	11
	RAZEM	1140

Liczba mieszkańców Sołectwa Parchowo (dane UG Parchowo)

L.p.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	
		Kobiety	Mężczyźni
1	Parchowo	575	491
2	Parchowski Młyn	8	8
3	Frydrychowo	11	6
4	Wiślany	15	15
5	Zielony Dwór	5	6
	RAZEM	614	527

Struktura mieszkańców sołectwa ze względu na płeć (dane UG Parchowo)

Powierzchnia sołectwa wynosi 1 910 ha, z tego lasy stanowią 942,52 ha, tj. 49,4 % powierzchni, użytki rolne 814,05 ha, tj. 42,6 %, wody stojące i płynące 18,7 ha, sady 1,85 ha, nieużytki 27,68 ha, drogi 41,08 ha, tereny mieszkalne i inna zabudowa 64,99 ha.

Oznaczenie użytku	Powierzchnia w ha
Grunty orne	612,7034
Łąki	133,7510
Pastwiska	67,5965
Sady	1,8523
Lasy	942,5230
Wody stojące	8,2096
Wody płynące	10,4919
Nieużytki	25,5308
Drogi	41,0828
Tereny mieszkaniowe i innej zabudowy	64,9900

Struktura użytkowania gruntów w Sołectwie Parchowo (dane UG Parchowo)

3.2 Struktura przestrzenna miejscowości

Gmina Parchowo nie należy do gmin szczególnie zasobnych w zabytki, pomimo iż tradycja osadnicza ma tutaj swoją długą historię. W zakresie budownictwa pozostają widoczne w przestrzeni głównie dokonania dwóch ostatnich wieków. Tradycyjne i powszechne jeszcze w XIX w. drewniane budownictwo kaszubskie, pod koniec XIX w. ustąpiło miejsca budownictwu murowanemu – wprowadzonemu przez rząd pruski.

W okresie średniowiecza na terenie miejscowości Parchowo ukształtowała się większość istniejących do dzisiaj układów przestrzennych.

Zwarte układy wiejskie lokowane były we wsiach średnich. Były to wsie rycerskie, kościelne lub królewskie. Ukształtowały się głównie jako układy owalnicowe, owalnicowo – placowe, ulicowe. Układy te zachowały historycznie wykształcony układ przestrzenny. W większości z nich widać ich znaczny rozwój w II połowie XIX wieku, w okresie międzywojennym i po 1945 roku. O ile rozwój z dwóch pierwszych okresów był w dzisiejszej ocenie w miarę harmonijny i kontynuował wcześniej obowiązujące zasady w zakresie gospodarowania i kształtowania przestrzeni – tworzenia siedlisk, zabudowy terenów wspólnych, kontynuacji rozwoju wzdłuż głównych dróg, stosownej tradycyjnej skali zabudowy i stosownych materiałów i dorobku miejscowych warsztatów budowlanych, o tyle rozwój po 1945 spowodował powstanie architektury modernistycznej, pod względem formalnym, funkcjonalnym i estetycznym obcej miejscowej tradycji budowlanej, nie związanej z regionem, „miejskiej w charakterze”.

Takie są, choć trzeba przyznać stosunkowo nieliczne, na terenie miejscowości Parchowo sklepy, budowle związane z obsługą rolnictwa i drobnego przemysłu oraz miejskie, zarówno w układzie przestrzennym, jak i w wyrazie architektury osiedla mieszkalne. Stosunkowo liczne jeszcze po wojnie budynki drewniane – mieszkalne i gospodarcze

w zasadzie zniknęły. Zachowały się pojedyncze obiekty – naprawdę warte zachowania – jako świadkowie miejscowej tradycji budowlanej i ciągłości kulturowej.

Szczególnie charakterystyczne dla sołectwa są tzw. wybudowania, stanowiące przysiółki, położone między wzgórzami, pod lasem czy nad rzeką, które zachowały historycznie wykształcony układ przestrzenny i w znacznym stopniu zachowane budownictwo z początków XX wieku. Składają się z kilku gospodarstw i mają odrębne nazwy np. Frydrychowo, Wiślany, Karłowo, Zielony Dwór, Parchowski Młyn.

Tradycyjne budownictwo w sołectwie Parchowo:

- **Domy mieszkalne drewniane o konstrukcji zrębowej** – zachowały się w Parchowie, Parchowskim Młynie i Zielonym Dworze.
- **Budynki gospodarcze drewniane** - stodoły, chlewiki i obory drewniane lub o konstrukcji ryglowej wypełnione szachulcem, na podmurówce z kamieni zachowały się w Parchowie i Parchowskim Młynie.
- **Budynki kamienno, ceglano, drewniane** – dół murowany z ciosanego kamienia, część ścian z cegły, góra – piętro drewniane. Występują na całym obszarze sołectwa.

- **Parchowski Młyn** – osada młyńska, zabudowa z końca XIX w. budynek młyński drewniany na kamiennym fundamencie, stopień wodny, komora turbiny, turbina, zbiornik piętrzący, zabudowania mieszkalne i gospodarcze zachowane.
- **Szkoły** – w krajobrazie Parchowa zauważalny pozostaje murowany budynek szkolny z czerwonej cegły, typowy budynek szkolny powstały w końcu XIX w.
- **Kościół** – na terenie Parchowa znajduje się kościół parafialny z 1854 r. neoromański, usytuowany na wzgórzu, górujący nad okolicą, otoczony cmentarzem. We wnętrzu zachowane elementy wcześniejszego – późnobarokowego wyposażenia - ruchomości i barokowa chrzcielnica.

- **Zespół dworsko – parkowy** – usytuowany w centrum wsi składa się z klasycyzującego budynku dworu, otoczonego parkiem z około 200 - letnim starodrzewem i pozostałościami zabudowy folwarcznej. Granicę parku i dworu od strony wsi wyznacza kamienny mur. Dwór i park dobrze utrzymane.

3.3 Historia miejscowości

Trudno ustalić kiedy powstała pierwsza osada, na miejscu której rozwinęła się dzisiejsza wieś Parchowo. Być może stało się to około 10 tysięcy lat temu, gdy na Pomorzu pojawiła się pierwsza ludność, wiodąca koczowniczy tryb życia, trudniąca się zbieractwem i myślistwem. W okolicach Parchowa musiały być dogodne ku temu warunki – prastare puszcze, liczne jeziora, rozległe ugory. Stanisław Gierszewski, autor opracowania monograficznego „Ziemia Bytowska” wspomina o kamiennych harpunach na dnie jeziora Mausz (dawna nazwa Mamlicz) – odległego od Parchowa o 3 km. Mogą one świadczyć o bytności w tych stronach osadników już w epoce kamiennej.

Odległe dzieje Parchowa wiążą się ściśle z dziejami parafii parchowskiej, która została założona przez księcia Świętopełka, władającego Pomorzem za czasów biskupa kujawskiego Michała (1222-1256). Na podstawie źródeł historycznych udało się także ustalić przynależność administracyjną Parchowa na przestrzeni wieków XIII-XX. W 1253 roku Parchowo należało do biskupa kujawskiego. Gdy w 1308 roku Krzyżacy zajęli Pomorze, utworzono tu starostwo, włączając Parchowo do powiatu bytowskiego. W 1381 roku po osiedleniu się Kartuzjan w dzisiejszych Kartuzach, parafię parchowską włączono do powiatu mirachowskiego. W kilka lat po inkorporacji ziemi lęborskiej i bytowskiej do Korony, w 1642 roku Parchowo wróciło do powiatu bytowskiego, aby w 1675 roku, na skutek przekazania ziemi bytowskiej i lęborskiej w lenno elektorom brandenburskim, ponownie znaleźć się w powiecie mirachowskim. W roku 1772 po I rozbiórce Polski, Pomorze dostało się pod rządy pruskie. W Parchowie zlikwidowano starostwo, a ówczesna starościna złożyła przysięgę królowi pruskiemu. W wieku XIX, aż do odzyskania niepodległości, Parchowo stanowiło własność rządową. Na mocy traktatu wersalskiego z 1919 roku utworzono nową granicę między Polską a Niemcami. Parchowo znalazło się po stronie polskiej i przez cały okres dwudziestolecia międzywojennego i po wojnie do roku 1955 należało do powiatu kartuskiego.

4. Inwentaryzacja zasobów sołectwa Parchowo

4.1. Zasoby przyrodnicze

Ukształtowanie terenu

Z uwagi na położenie gminy w strefie głównego wododziału pomiędzy zlewniami Słupi i Łupawy – rzeźba terenu jest bardzo urozmaicona. W krajobrazie sołectwa przeważają wzgórza i pagóry moren czołowych, rozcięte doliną rynnową rzeki Słupi. Tę niezwykle zróżnicowaną pod względem rzeźby strefę ogranicza od południowego – wschodu dość głęboka rynna jeziora Mausz. Na jej przedpolu rozciąga się stosunkowo płaska równina sandrowa.

Głównym elementem krajobrazu są lasy, stanowiące prawie 50% obszaru sołectwa. Duża lesistość wpływa na dużą różnorodność i liczebność zwierzyny grubej – występują tu dziki, jelenie i sarny. W większości są to bory sosnowe, z którymi wiąże się występowanie rozległych borówczysk. Innym atutem sołectwa jest jezioro Mausz, w obrębie którego koncentruje się zainteresowanie turystyczno – wypoczynkowe.

Sołectwo Parchowo znajduje się w otulinie Parku Krajobrazowego Dolina Słupi. Przebiegający tędy szlak wodny stanowi dużą atrakcję dla turystów. Część sołectwa jest w obszarze specjalnej ochrony siedlisk przyrodniczych Natura 2000.

Klimat

Warunki klimatyczne Gminy Parchowo zaliczone są do najbardziej surowych w województwie. Obserwacje prowadzone na posterunku położonym najbliżej północnych granic gminy – w Czarnej Dąbrówce w dziesięcioleciu 1967-1976 określiły czas trwania zimy na około 120 dni. Okres wegetacji był krótki i trwał nie dłużej niż 185 dni, zaczynał się po 24 kwietnia a kończył około 24 października. Średnia data pierwszego przymrozku gruntowego jesienno przypadała na około 20 września, a ostatniego wiosennego na około 5 czerwca. Długość okresu bez przymrozku przygruntowego trwała przeciętnie 105 – 110 dni.

Potencjalnie najmniej korzystne warunki biotopoklimatyczne mogą występować w zabagnionej dolinie Słupi, do której następuje spływ chłodnych mas powietrza z sąsiednich wyższych partii terenu i gdzie dłużej zalegają mgły.

Średnie roczne temperatury powietrza wynoszą 7,6 °C. Suma opadów rocznych wynosi około 694 mm, natomiast średni opad w okresie wegetacyjnym wynosi około 403 mm. Przeważają wiatry z kierunków zachodnich, oraz południowo – wschodnich. Rzadko występują wiatry północne i północno – wschodnie.

Gleby

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest niska – ogólny wskaźnik dla gminy Parchowo wynosi 40,3 punkty (średnia dla Polski 66,6). Składa się na to niski syntetyczny wskaźnik jakości i przydatności rolniczej gleb, jak również niekorzystne warunki agroklimatu i rzeźby terenu oraz mało korzystne warunki wodne (duża przepuszczalność gleb).

Gleby żyzniejsze klasy IV a i IV b występują w niewielkich bardziej zwartych kompleksach wokół Parchowa. Przeważają niezbyt opłacalne dla użytkowania rolniczego gleby klasy V i VI. Natomiast nieprzydatne dla produkcji rolnej gleby klasy VI z skoncentrowane są głównie na obrzeżu jeziora Mausz we Frydrychowie.

4.2 Zasoby kulturowe

Obszar sołectwa w przeważającym procencie zamieszkują Kaszubi, którzy kultywują lokalne tradycje kaszubskie w gwarze, muzyce, tańcach, hafcie i wyrobach ludowych, czego przykładem jest działający przy Gminnym Centrum Kultury i Biblioteka Kaszubski Zespół Modraki.

Atrakcyjne turystycznie miejsca i ciekawe zabytki wiejskiej architektury znajdują się głównie w Parchowie. Znajduje się tutaj położony na wzgórzu neoromański kościół z 1854 roku zbudowany z cegły palonej. W kościele znajduje się barkowa chrzcielnica.

Cmentarz z II połowy XIX wieku z zachowaną częścią grobów, czytelnym układem mogił i dobrze zachowaną zielenią (kilkusetletnie dęby). W centrum wsi znajduje się mały park dworski z przełomu XVIII/XIX wieku o cechach parku krajobrazowego o pow. 1,1 ha, z zachowanym dworem, w którym obecnie znajduje się Dom Pomocy Społecznej.

W Parchowskim Młynie znajduje się zabytkowy młyn z XIX wieku, stąd też rozpoczyna się ścieżka rowerowa „U Źródeł Słupi” długości około 5 km, wiodąca z Parchowskiego Młyna do Parchowa.

4.3 Infrastruktura techniczna

Miejscowość Parchowo zaopatrzona jest w wodę z ujęcia i stacji uzdatniania wody w Parchowie. Stacja zaopatruje również przyległe miejscowości, m.in. Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór, Karłowo. Stan sieci wodociągowej jest dość dobry.

W sołectwie do sieci kanalizacji sanitarnej podłączona jest tylko miejscowość Parchowo. Mieszkańcy pozostałych miejscowości w sołectwie posiadają własne przydomowe oczyszczalnie lub zbiorniki bezodpływowe. Ich opróżnianie odbywa się za pomocą pojazdów asenizacyjnych, następnie ścieki są przekazywane do gminnej oczyszczalni ścieków w Parchowie. Usługę wywozu nieczystości płynnych świadczą prywatne zakłady z sąsiednich miejscowości.

W gminie istnieje jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Parchowie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna. Do oczyszczalni tej dopływają systemem kanalizacyjnym ścieki z Parchowa, Nakli, Gołczewa i Jamna, jak również dowożone są ścieki z przydomowych szamb w miejscowościach nie skanalizowanych. Miejscem zrzutów oczyszczonych ścieków z oczyszczalni w Parchowie jest rzeka Stropna.

Na terenie gminy Parchowo istnieje jeden podmiot prowadzący działalność w zakresie zbiórki, transportu i gospodarki odpadami komunalnymi – Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Sierznie. Obsługuje on mieszkańców gminy, instytucje i zakłady w zakresie odbioru odpadów komunalnych. Istnieje system segregacji odpadów komunalnych „u źródła”.

4.4 Infrastruktura społeczna

Na terenie sołectwa Parchowo znajdują się wyłącznie (poza Domem Pomocy Społecznej „Caritas”) urządzenia usług podstawowych, do których należą:

Oświata i wychowanie

- Szkoła Podstawowa w Parchowie i Szkoła Podstawowa w Nakli,

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

- Ośrodek Zdrowia w Parchowie,
- Dom Pomocy Społecznej „Caritas” w Parchowie dla ludzi upośledzonych umysłowo,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie,

Kultura i sport

Obiekty kultury i sportu na terenie miejscowości to:

- Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Parchowie,
- boisko w Parchowie
- boisko sportowe przy Zespole Szkół w Parchowie i przy Zespole Szkół w Nakli,

Administracja

Obiekty administracji funkcjonujące na terenie miejscowości to:

- Urząd Gminy w Parchowie,
- Urząd Pocztowy w Parchowie,

Gastronomia, handel detaliczny i rzemiosło

Na terenie sołectwa nie ma przemysłu, istnieją jedynie drobne zakłady rzemieślnicze, ponadto

- 5 sklepów, punkt apteczny i stacja paliw w Parchowie

Inne obiekty i urządzenia na terenie miejscowości:

- Kościół w Parchowie
- Cmentarz w Parchowie
- Remiza OSP w Parchowie
- Ośrodek wypoczynkowy DAL-SOL w Frydrychowie,
- Ośrodek wypoczynkowy SKIERKA w Grabowie.

4.5 Gospodarka

Główne tereny rozwojowe, inwestycyjne w sołectwie skupiają się we wsi Parchowo oraz wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 228. Dużą częścią terenów zainwestowanych stanowią również zespoły zabudowy lotniskowej oraz Ośrodek Wypoczynkowy Dal-Sol, skupiające się głównie wzdłuż jeziora Mausz.

Głównymi zajęciami ludności jest: rolnictwo, leśnictwo, usługi i rzemiosło. W sołectwie nie występuje przemysł, istnieją jedynie niewielkie zakłady rzemieślnicze. Najliczniej występują zakłady o profilu budowlanym, jest ich aż 32, co stanowi 44,4 % ogółu.

Rolnictwo

Powierzchnia gruntów rolnych stanowi 42,6% ogólnej powierzchni sołectwa. Na terenie sołectwa znajdują się 132 gospodarstwa rolne o średniej powierzchni użytków rolnych – 6,96 ha. Rolnictwo stanowi jedną z głównych funkcji gospodarczych sołectwa oraz podstawowe źródło utrzymania dla znacznej liczby mieszkańców. Warunki naturalne rolnictwa (wartość bonitacyjna gleb) i jego struktura agrarna nie są korzystne. Rolnictwo w sołectwie jest niedoinwestowane i ma małą dochodowość.

W sołectwie Parchowo przeważają gospodarstwa małe nie przekraczające 5 ha powierzchni, stanowią one aż 54% ogółu, gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej stanowią zaledwie

16%.Przeważają gospodarstwa tradycyjne zajmujące się produkcją roślinną i zwierzęcą. Dominującą jest trzoda chlewna oraz bydło mleczne i opasowe.

Na terenie sołectwa znajduje się kilka gospodarstw specjalistycznych:

- jedno gospodarstwo specjalizujące się hodowli drobiu (brojlerów)
- cztery gospodarstwa specjalizujące się w produkcji mleka
- jedno gospodarstwo specjalizujące się w produkcji bydła opasowego.

Rozwój rolnictwa w sołectwie należy upatrywać w zdecydowanej poprawie jakości produktów rolnych. Należy zwrócić uwagę na rozwój produkcji mającej większe możliwości zbytu za granicą, ale także na rynku regionalnym i krajowym.

4.6 Kapitał społeczny

Sołectwo zamieszkuje - 1 140 osób, co stanowi ok. 30 % ogółu mieszkańców gminy, z czego w samej miejscowości Parchowo mieszka 1 066 osób.

Przyrost naturalny (różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów) w Gminie Parchowo w ciągu ostatnich trzech lat wykazuje tendencję wzrostową. Podobnie jest z saldem migracji, które również jest dodatnie i w ciągu ostatnich trzech lat wskazuje na stały dopływ mieszkańców. Mimo, iż poziom bezrobocia w Gminie Parchowo w ciągu ostatnich lat obniża się to jednak w porównaniu z innymi gminami w województwie pomorskim jest nadal bardzo wysoki. Najwyższy poziom bezrobocia utrzymuje się wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym i niepełnym podstawowym.

4.7 Charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców

Lokalizacja i charakter obszarów, które mogą stanowić potencjalne tereny mające szczególne znaczenie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Parchowa jest bardzo zdeterminowana przez obecny układ przestrzenny wsi i jego główne dominanty. W chwili obecnej układ przestrzenny miejscowości z uwagi na dokonujące się przekształcenia o charakterze gospodarczym i społecznym, jest silnie przekształcony i zdeformowany w związku z przebiegającą przez nią drogą wojewódzką nr 228 łączącą Bytów z Kartuzami. Jednocześnie wpływ na obecne ukształtowanie struktury wsi ma fakt, iż jej kształt wywodzi się z jej pochodzenia. Stąd układ pierwotny przestrzennej zabudowy zwartej to układ wsi wielodrożny, w którym zabudowa koncentruje się wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, co wpływało i wpływa także obecnie na ukształtowanie się centrum społecznego wsi. Tym samym układ przestrzenny wsi należy obecnie uznać za zdekomponowany i mało czytelny. W chwili obecnej obszarami i obiektami pełniącymi rolę centrów zaspokajających potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców wsi są przede wszystkim: budynek Gminnego Centrum Kultury i Biblioteka, zabudowania i kompleks boisk przy Zespole Szkół w Parchowie, plac zabaw i przyległe do niego tereny zielone, stare boisko gminne przy ul. Strażackiej oraz tereny gminne nad jeziorem Mausz i taras widokowy na Dolinę Stropna. Tym samym tereny te należy uznać obecnie za obszary mające szczególne znaczenie dla zaspokajania potrzeb mieszkańców wsi. Tereny te w większości wymagają w celu lepszego spełniania swojej roli - poniesienia nakładów inwestycyjnych na ich zagospodarowanie i wyposażenie w niezbędną, ogólnodostępną infrastrukturę społeczną i rekreacyjną.

5. Analiza SWOT - ocena mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć pozytywny wpływ na rozwój miejscowości, wyróżniające miejscowość w sposób korzystny w otoczeniu, tworzące podstawy dla rozwoju.

SŁABE STRONY– wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć negatywny wpływ na rozwój miejscowości, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń, braki w potencjałach, obniżające pozycję miejscowości, zarówno w oczach mieszkańców jak i podmiotów zewnętrznych.

SZANSE– czynniki w otoczeniu sprzyjające lub mogące sprzyjać rozwojowi miejscowości, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju.

ZAGROŻENIA – czynniki w otoczeniu utrudniające lub mogące utrudniać rozwój miejscowości, stanowiące bariery w przełamywaniu dzisiejszych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań w różnych, istotnych z punktu widzenia rozwoju miejscowości dziedzinach.

Na podstawie analizy zasobów, opracowano korzystne i niekorzystne cechy wewnętrzne sołectwa, jak i potencjalne szanse i zagrożenia występujące w otoczeniu, które mogą mieć wpływ na przyszłość sołectwa i jego mieszkańców. Poniżej zamieszczono podsumowanie sytuacji rozwojowej sołectwa Parchowo.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - czyste środowisko, bogata szata przyrodnicza - różnorodność ukształtowania terenu - wiele jezior, w pobliżu rzeki otoczone lasami - selekcja odpadów wtórnych - istnieją instytucje potrzebne do sprawnego funkcjonowania (kościół, szkoła, przedszkole, urząd gminy, poczta, ośrodek zdrowia, sklepy spożywczo-przemysłowe, policja, straż pożarna, - silnie rozwinięta kultura regionalna - miejsce sportu i rekreacji oraz publicznych spotkań - działki pod zabudowę mieszkalną, usługową i przemysłową - duża aktywność mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - zły stan dróg - brak parku, miejsca rekreacyjnego, miejsca spotkań dla mieszkańców, wraz z placem zabaw dla najmłodszych - niezagospodarowany brzeg jez. Mausz - słabo rozwinięta turystyka - brak reklamy przyciągającej inwestorów zarówno krajowych jak i zagranicznych - brak punktu widokowego na dolinę Stropna - brak punktów małej gastronomii - brak ofert pracy - brak produktu markowego - brak przetwórstwa rolnego - niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość skorzystania z funduszu Unii Europejskiej - sprzyjająca polityka regionalna adresowana do obszarów wiejskich - integracja społeczeństwa poprzez wspólną pracę - poprawa infrastruktury - rozwój rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> - duże bezrobocie - niskie płace - nieumiejętność korzystania z funduszy UE - zła koniunktura gospodarcza - niski przyrost naturalny - migracja młodzieży do miejsc bardziej atrakcyjnych - niekorzystna dla rolników polityka rolna - brak środków finansowych - brak perspektyw - złe warunki klimatyczne

6. Planowane kierunki odnowy i rozwoju wsi Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór

6.1. Wizja rozwoju miejscowości w perspektywie dziesięciu lat

Planowane kierunki odnowy miejscowości sołectwa zostały określone na podstawie dyskusji z mieszkańcami. Wypracowana wizja rozwoju miejscowości pokazuje pozytywny obraz sołectwa w perspektywie 10 lat.

Jako główny cel odnowy sołectwa przyjmuje się wszechstronny i trwały rozwój społeczno – gospodarczy, gwarantujący stałą poprawę warunków życia jego mieszkańców, dokonujący się w równowadze pomiędzy sferami: społeczną, gospodarczą i ekologiczną.

Parchowo - wieś kultywująca tradycje, atrakcyjna dla turystów i mieszkańców, dobrze zagospodarowana z atrakcyjnie urządzonym centrum, rozwijająca się w zgodzie ze środowiskiem naturalnym.

Co ma ją wyróżniać?	Estetyka i nieskażone środowisko naturalne
Jakie ma pełnić funkcje?	Usługowe, turystyczne, rolnictwo w pełni nowoczesne
Kim mają być mieszkańcy?	Aktywni, zaangażowani, w pełni identyfikujący się ze wsią, dbający o wieś
Co ma dać utrzymanie?	Turystyka, rolnictwo, usługi, małe przedsiębiorstwa
W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	Zorganizowani i zintegrowani w stowarzyszeniach, organizujący wspólnie festyny
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	Problemy rozwiązujemy wspólnie na spotkaniach
Jak ma wyglądać nasza wieś?	Estetyczna, zadbana, z atrakcyjnie urządzonym centrum wsi
Jakie obyczaje i tradycje mają być u nas pielęgnowane i rozwijane?	Kultywowanie tradycji i obrzędów kaszubskich
Jak mają wyglądać mieszkania i obejścia?	Mieszkania funkcjonalne, a obejścia schludne i zadbane, z ogródkami przydomowymi
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	Zrównoważony rozwój w zgodzie ze środowiskiem naturalnym, nadanie miejscowości funkcji turystycznych
Jakie ma być rolnictwo?	Dochodowe, zmodernizowane
Jakie mają być powiązania komunikacyjne?	Drogi wyrównane, utwardzone, dobrze oświetlone, więcej bezpośrednich połączeń PKS
Co zaproponujemy dzieciom i młodzieży?	Plac zabaw dla najmłodszych, boisko sportowe dla rozwijania swoich zainteresowań, więcej wspólnych spotkań z zabawą

6.2. Arkusz planowania – opis planowanych zadań

Arkusz planowania *Planu Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór na lata 2017-2027* zawiera układ wyznaczonych przez społeczność priorytetów rozwojowych, celów oraz konkretnych projektów. Poszczególne priorytety i projekty są zgodne z ustaloną wizją rozwoju sołectwa Parchowo. Cele wraz z projektami działań zostały podzielone na obszary strategiczne – priorytety 1 i 2, które wytyczają kierunki prac na najbliższe lata.

PRIORYTET 1.

POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TURYSTYCZNEJ

Cele 1.1. Poprawa stanu infrastruktury społeczno – kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej

Przedsięwzięcia/zakres:

- zagospodarowanie placu w centrum wsi:

- budowa parku, miejsca spotkań dla mieszkańców i turystów w Parchowie – przygotowanie terenu (niwelacja, drenaż, nawiezenie ziemi), doprowadzenie wody i energii, zakup i posianie trawy, wybudowanie elementów małej architektury (altanki, zadaszego grilla, stoły, ławy), budowa sceny, posadzenie drzewek i krzewów, zakup 5 stylowych lamp, wykonanie ogrodzenia;
- budowa placu zabaw dla dzieci w Parchowie – przygotowanie podłoża, zakup i montaż zestawu urządzeń z atestami, wybudowanie elementów małej architektury (altanki, stoły, ławy), posadzenie drzewek i krzewów ozdobnych, wykonanie ogrodzenia i odcinka chodnika;
- współudział w realizacji projektu „Wytyczenie i oznakowanie ścieżek rowerowo-narciarskich „Pętli Kaszubskiej” ze szlakami łącznikowymi oraz budowa infrastruktury turystycznej w punkcie startowym w miejscowości Parchowo i końcowym w miejscowości Nakła przez zagospodarowanie centrum miejscowości Nakła – dla celów rekreacyjnych i turystycznych”;
- współudział w realizacji projektu pn. „Zagospodarowanie dla celów rekreacyjno-sportowych terenów przy kompleksie boisk Zespołu Szkół w Parchowie”.
 - wykonanie przystani i kąpieliska nad jez. Mausz;
 - wykonanie punktu widokowego na dolinę Stropna i budowa parkingu;
 - organizacja imprez dla mieszkańców i turystów;
 - utworzenie punktu rekreacji i wypoczynku w Parchowie.

PRIORYTET 2.

POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Cel 2.1. Poprawa stanu infrastruktury drogowej.

Przedsięwzięcia/zakres:

- modernizacja ulic osiedlowych
- budowa chodników
- oświetlenie ulic

6.3. Harmonogram wdrażania projektów

Priorytety	Cele	Przedsięwzięcia / zakres	Planowane lata realizacji	Orientacyjna wartość projektu w zł	Możliwe źródła finansowania
1. Poprawa stanu infrastruktury społecznej i turystycznej	1.1. Poprawa stanu infrastruktury społeczno – kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej	<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie placu w centrum wsi - budowa parku, miejsca spotkań dla mieszkańców i turystów w Parchowie 	2017-2027	300 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
		<ul style="list-style-type: none"> budowa placu zabaw dla dzieci w Parchowie 	2017-2027	90 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
		<ul style="list-style-type: none"> -współdział w realizacji projektu „Wytczenie i oznakowanie ścieżek rowerowo-narciarskich „Pętli Kaszubskiej” ze szlakami łącznikowymi oraz budowa infrastruktury turystycznej w punkcie startowym w miejscowości Parchowo i końcowym w miejscowości Nakla przez zagospodarowanie centrum miejscowości Nakla – dla celów rekreacyjnych i turystycznych” 	2017-2027	30 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
		<ul style="list-style-type: none"> - współdział w realizacji projektu „Zagospodarowanie dla celów rekreacyjno-sportowych terenów przy kompleksie boisk Zespołu Szkół w Parchowie” 	2017-2027	700 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
		<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie przystani i kąpieliska nad jez. Mausz 	2017-2027	300 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
		<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie punktu widokowego na dolinę Stropna i budowa parkingu 	2017-2027	55 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
		<ul style="list-style-type: none"> Organizacja imprez dla mieszkańców i turystów 	2017-2027	100 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
		<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie punktu rekreacji i wypoczynku w Parchowie 	2017-2027	132 764,97	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
		<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja ulic osiedlowych 	2017-2027	1 000 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
		<ul style="list-style-type: none"> Budowa chodników 	2017-2027	500 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej.		<ul style="list-style-type: none"> Oświetlenie ulic 	2009-2017	100 000	Budżet Gminy i środki pozabudżetowe

7. Podsumowanie

Plan Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór na lata 2017 - 2027 ma stanowić podstawę do realizacji celów podejmowanych na rzecz poprawy jakości życia. Niniejsze opracowanie jest powiązane z celami strategicznymi dokumentów dotyczących rozwoju społeczno – gospodarczego gminy oraz z Wieloletnim Planem Finansowym Gminy Parchowo.

Plan Odnowy Miejscowości Parchowo, Parchowski Młyn, Frydrychowo, Wiślany, Zielony Dwór na lata 2017 - 2027 został sporządzony w celu zagospodarowania istniejących zasobów oraz ustalenia głównych kierunków dalszego rozwoju sołectwa. Prace nad jego stworzeniem pozwoliły mieszkańcom na ocenę realizacji dotychczasowych zadań, analizę potrzeb sołectwa i dokonanie wyboru priorytetów.